

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเป็นจำนวนไม่น้อยที่ไม่สามารถเรียนจบภายในเวลาที่กำหนดไว้ด้วยสาเหตุที่สำคัญ คือ ไม่สามารถเสนอวิทยานิพนธ์ได้ทันตามกำหนดเวลา และจากสถิติพบว่า นักศึกษาประมาณหนึ่งในสามไม่สามารถจบได้เพราะทำวิทยานิพนธ์ไม่เสร็จ (Davis and Parker, 1979 : 6) สาเหตุสำคัญ คือ นักศึกษาไม่ได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ที่กำหนดไว้ ปัญหาสำคัญๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ปัญหาในการกำหนดเรื่อง หรือหัวข้อเรื่อง ปัญหาในการกำหนดขอบเขตของปัญหา ปัญหาในการกำหนดรูปแบบการวิจัย ปัญหาในการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล และปัญหาในการเขียนรายงาน

การเปิดสอนสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้ดำเนินการเปิดสอนหลักสูตรดังกล่าวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา สำหรับปีการศึกษา 2546 บัณฑิตวิทยาลัยได้เปิดสอนสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒน โดยเทียบโอนหน่วยกิตสำหรับกลุ่มผู้จบประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ การเทียบโอนหน่วยกิตโดยรวมของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต จำนวน 27 หน่วยกิต ให้เป็นหน่วยกิตของหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒน เทียบโอนได้เป็นจำนวน 18 หน่วยกิต ทำให้ผู้เรียนต้องลงทะเบียนเรียนรายวิชาในหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนอีก จำนวน 5 รายวิชา เท่ากับ 15 หน่วยกิต และต้องทำวิทยานิพนธ์จำนวน 12 หน่วยกิต รวมเป็น 27 หน่วยกิต จึงจะทำให้ผู้เรียนได้จำนวนหน่วยกิตครบตามข้อกำหนดของหลักสูตรปริญญาโท สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒน คือ 45 หน่วยกิต ส่วนระยะเวลาการเรียนการสอน 1 ปี

ปัญหาสำคัญของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษารุ่นพิเศษนี้ พบว่า นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ นักศึกษามากกว่าร้อยละ 50 ยังไม่สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาสาเหตุ และแนวทางแก้ไข โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ จัดแบ่งนักศึกษาเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ผ่านแล้ว พบปัญหาเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ชิ้นงานของการเรียนมีมากทำให้ไม่มีเวลาดค้นคว้าและทำงานวิจัยต่อ ขาดแหล่งค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีปัญหาในการสรุปข้อมูล เพื่อนำมาเขียนวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษามีงานมากไม่มีเวลาให้คำปรึกษา มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สถิติวิจัย และระยะเวลาการเขียนสั้นสำหรับกลุ่มที่ยังไม่สอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ พบปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์มีน้อย

เนื่องจากชิ้นงานมีมาก เอกสารในการค้นคว้าไม่เพียงพอ ไม่เข้าใจรูปแบบการเขียนวิทยานิพนธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและนักศึกษามีเวลาว่างไม่ตรงกัน และระยะเวลาการเรียนการสอนสั้น และกลุ่มที่ยังไม่ได้หัวข้อวิทยานิพนธ์ พบปัญหาที่มีการเปลี่ยนหัวข้อหลายครั้ง และยังไม่เข้าใจการวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งแนวทางและขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ บางคนไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษากับนักศึกษามีเวลาว่างไม่ตรงกัน

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้นักศึกษาทั้ง 3 กลุ่ม ได้ร่วมกันกำหนดความคาดหวังของการเรียนหลักสูตรยุทธศาสตร์การพัฒนา พบว่า นักศึกษามีความคาดหวังที่จะจบภายในเวลาที่กำหนด งานวิจัยสามารถนำมาปรับใช้ในการทำงาน ขยายงาน และแก้ปัญหาในชุมชนได้ รวมทั้งสามารถเผยแพร่และถ่ายทอดสู่บุคคลอื่นได้

แนวทางแก้ไขปัญหามาจากการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาทั้ง 3 กลุ่มนั้น กลุ่มนักศึกษาต้องการให้อาจารย์แนะนำรูปแบบการทำวิทยานิพนธ์ แนะนำเรื่องการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และแนะนำการเขียนวิทยานิพนธ์ทุกๆ บท ตลอดจนต้องการพบอาจารย์ที่ปรึกษานอกเวลาเรียน

จากข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ได้ดำเนินโครงการค่ายวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา รุ่น 2547 รายละเอียดของโครงการดังกล่าวแสดงไว้ในภาคผนวกที่ 1 เพื่อเป็นการตรวจสอบว่าโครงการนี้บรรลุเป้าหมายตามโครงการที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้วิจัยได้นำประเด็นดังกล่าวเรียนปรึกษาคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ในขณะนั้นเพื่อประเมินโครงการดังกล่าว และขออนุมัติทำเป็นวิทยานิพนธ์ตามรูปแบบการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนารูปแบบที่ 8 คือ การวิจัยประเมินโครงการค่ายวิทยานิพนธ์

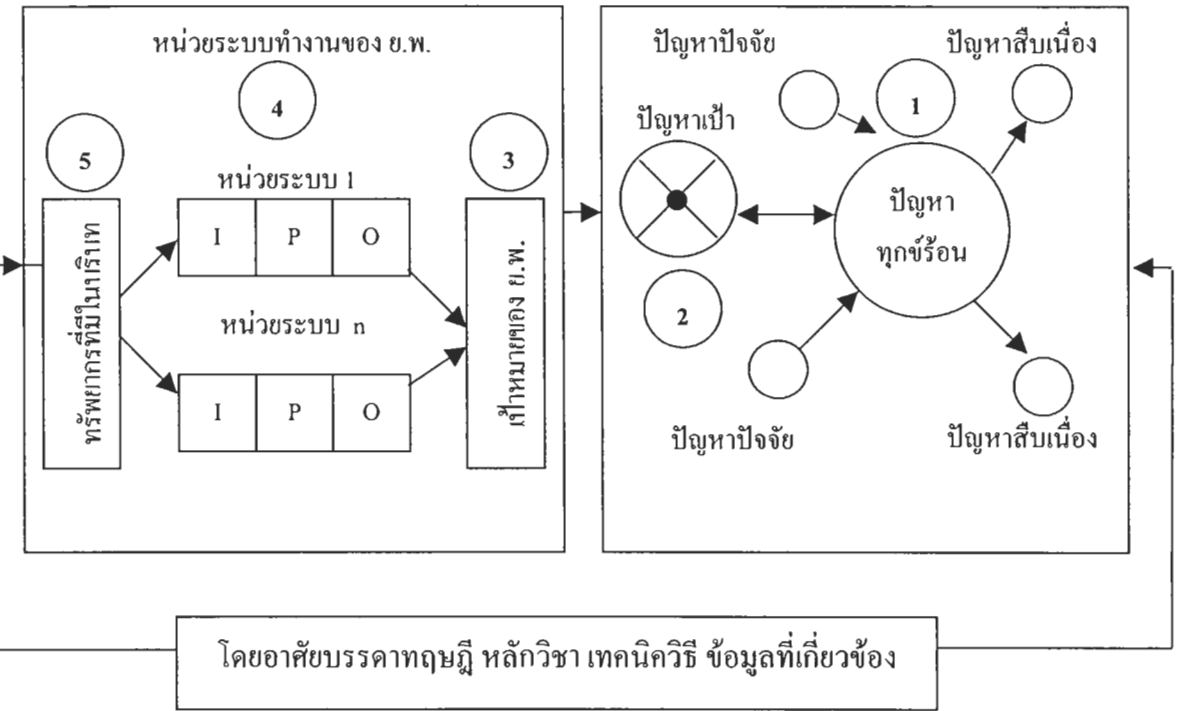
ซึ่งงานวิจัยนี้ได้รับความร่วมมือและความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา ในขณะนั้นเป็นอย่างดี

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้โครงสร้างความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ใช้ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 โครงสร้างทางความคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนา

2. หน่วยท้องถิ่นที่จะพัฒนา

(เฉลียว บุรีภักดี, 2546 : 19)

จากภาพที่ 1.1 ตัวแบบทางความคิดว่าด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนา แสดงให้เห็นว่า การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับปัญหาทุกขั้วรอบแต่ครั้งจะประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การวิเคราะห์ปัญหาเชิงพัฒนา
2. การระบุปัญหาเป้า
3. การกำหนดเป้าหมายของยุทธศาสตร์
4. การสร้างหน่วยระบบทำงานยุทธศาสตร์
5. การจัดทรัพยากรในบริบท

โดยภาพนี้เป็นตัวแบบทางความคิดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่นำมาสู่การประเมินโครงการค่ายวิทยานิพนธ์ สำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษาระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา รุ่นพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยสรุปปัญหาการวิจัยได้ดังนี้

ปัญหาการวิจัย

1. การวิเคราะห์ปัญหาเชิงพัฒนาของโครงการค่ายวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
2. การระบุปัญหาเป้าของโครงการค่ายวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
3. การกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ของโครงการค่ายวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสมหรือไม่ และโครงการดังกล่าวบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์มากน้อยเพียงใด
4. การสร้างหน่วยระบบทำงานยุทธศาสตร์ของโครงการค่ายวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสมหรือไม่
5. การจัดทรัพยากรในบริบทของโครงการค่ายวิทยานิพนธ์มีความเหมาะสมหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาและประเมิน โครงการค่ายวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ให้กับ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา ที่จัดขึ้นในช่วงเวลาระหว่างเดือนกรกฎาคม 2547 ถึงเดือนกันยายน 2547 ว่ามีความเหมาะสมตามองค์ประกอบของยุทธศาสตร์มากน้อยหรือไม่ในองค์ประกอบทั้ง 5 องค์ประกอบของยุทธศาสตร์การพัฒนาดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินความเหมาะสมของการวิเคราะห์ปัญหาเชิงพัฒนา
2. การประเมินความเหมาะสมของการระบุปัญหาเป้า
3. การประเมินความเหมาะสมของการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์
4. การประเมินความเหมาะสมของการสร้างหน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์
5. การประเมินความเหมาะสมของการจัดทรัพยากรในบริบท

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยประเมินโครงการค่ายวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนารุ่นพิเศษ ประกาศนียบัตรบัณฑิตเทียบโอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ผู้วิจัยดำเนินการระหว่างเดือนกรกฎาคม – กันยายน 2547

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นพิเศษ (รุ่น 4) ปีการศึกษา 2547 จำนวน 76 คน สำหรับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโดยความสมัครใจ และเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 89.4 ของกลุ่มประชากร

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ยุทธศาสตร์โครงการค่ายวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา รุ่นพิเศษ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเหมาะสมขององค์ประกอบยุทธศาสตร์การพัฒนาตาม 5 ประเด็น ประกอบด้วย การวิเคราะห์ปัญหาเชิงพัฒนา การระบุปัญหาเป้า การกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ การสร้างหน่วยระบบทำงานยุทธศาสตร์ และการจัดทรัพยากรในบริบท

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. พฤติกรรมนักศึกษาตามมาตรฐานบัณฑิตศึกษาเป็นพฤติกรรมที่นักศึกษาได้รับการอบรมและสั่งสอนจากคณาจารย์ของสาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนาดังแต่การเข้าเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยและตลอดเวลาที่อยู่ในระหว่างการเรียนการสอน การวัดตัวแปรนี้จึงครอบคลุมไปถึงกระบวนการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรที่ส่งผลต่อตัวแปรนี้ มิใช่เป็นเพียงเพราะช่วงเวลาที่นักศึกษาเข้าร่วมในโครงการค่ายวิทยานิพนธ์

2. โครงการค่ายวิทยานิพนธ์ในการวิจัยครั้งนี้จัดขึ้นโดยบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี โดยมีคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการ ผู้วิจัยเป็นนักศึกษาที่สมัครเข้าร่วมโครงการและได้รับอนุญาตให้ทำวิจัยในเรื่องนี้ โดยให้ใช้การวิจัยในรูปแบบที่ 8 ของการวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาคือการวิจัยประเมินโครงการพัฒนา

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

พฤติกรรมนักศึกษาตามมาตรฐานบัณฑิตศึกษา หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษาตามมาตรฐานของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ในด้านต่างๆ 5 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านการตอบสนองต่อบรรทัดฐานที่เหมาะสม ด้านการแสดงออกถึงความเพียรมานะ ด้านคิดเชิงวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการรับรู้ปัญหา และวิธีแก้ไข และด้านการเสริมสร้างเพื่อส่วนรวม

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวัดพฤติกรรมนักศึกษาตามมาตรฐานบัณฑิตศึกษา โดยใช้แบบประเมินตนเองเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นเอง

นักศึกษบัณฑิตศึกษา หมายถึง บุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยุทธศาสตร์การพัฒนารุ่นพิเศษ ซึ่งเป็นนักศึกษาที่จบหลักสูตรการจัดการและประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยุทธศาสตร์การพัฒน โดยการเทียบโอนหน่วยกิต ตามหลักสูตรของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ซึ่งเปิดสอนสำหรับนักศึกษาหลักสูตรนี้ ในปีการศึกษา 2547 อันเป็นหลักสูตรที่เรียนรายวิชาจบภายในหนึ่งปีการศึกษาเท่านั้น ซึ่งหลักสูตรพิเศษนี้เปิดเรียนเพียงรุ่นเดียว คือ ระยะเวลาตั้งแต่ 10 มกราคม 2547 ถึงกุมภาพันธ์ 2548

การสอบวิทยานิพนธ์ หมายถึง การประเมินผลการเรียนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งผู้เรียนต้องสอบปากเปล่ากับคณะกรรมการที่บัณฑิตวิทยาลัยแต่งตั้งขึ้นในเนื้อหาเกี่ยวกับงานวิจัยที่ผู้เรียนได้จัดทำขึ้นตามขั้นตอนของระเบียบวิธีวิจัย

บัณฑิตวิทยาลัย หมายถึง องค์กรที่ควบคุมและกำกับการจัดการเรียนการสอนที่สูงกว่าระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

โครงการค่ายวิทยานิพนธ์ หมายถึง กิจกรรมที่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จัดทำขึ้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านวิทยาการวิจัยให้กับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยุทธศาสตร์การพัฒนารุ่นพิเศษ ซึ่งจัดทำในช่วงระยะเวลา วันเสาร์ที่ 17 กรกฎาคม ถึง วันเสาร์ที่ 25 กันยายน 2547

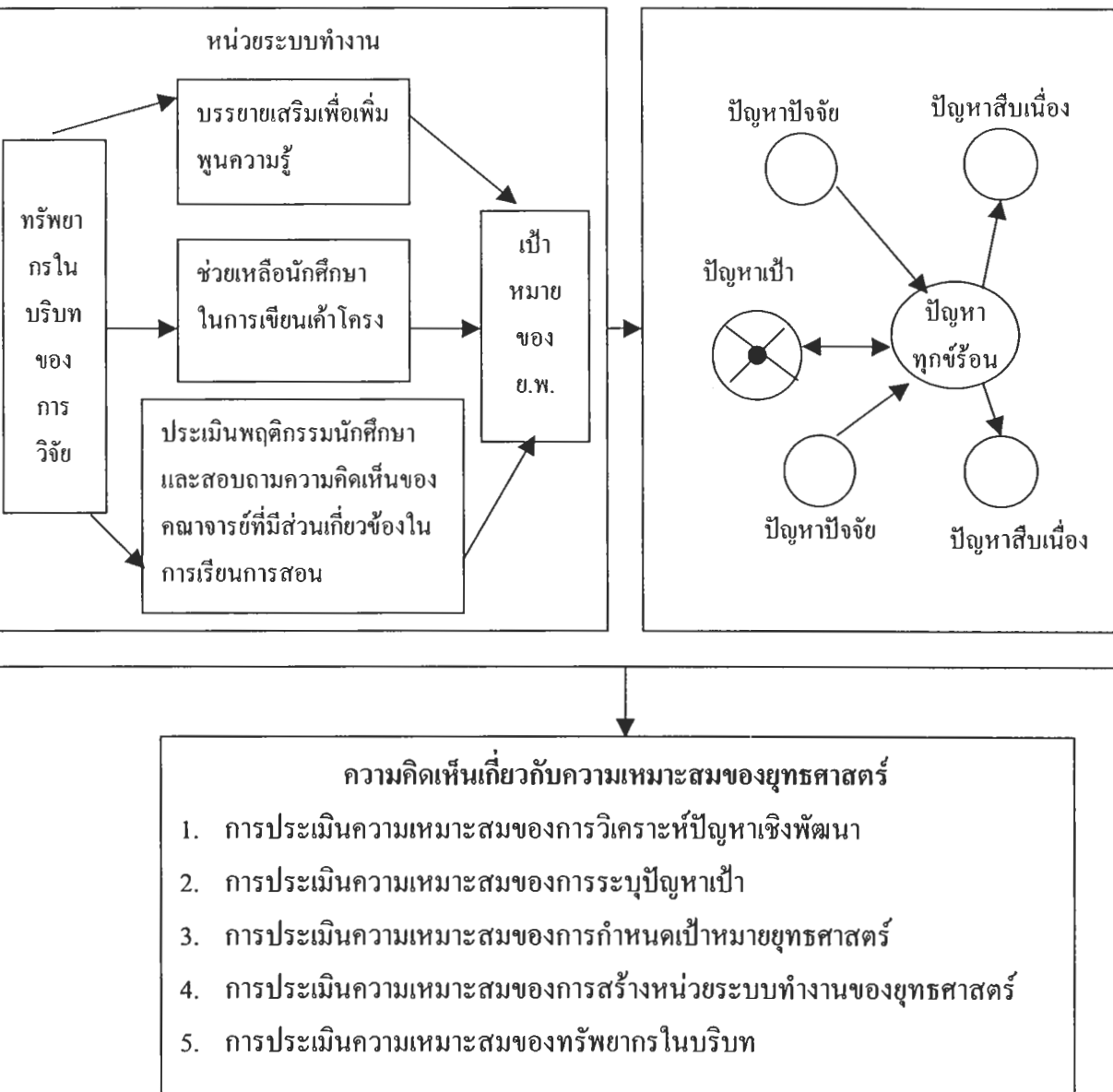
ปัญหาเชิงพัฒนา หมายถึง สภาพการเรียนการสอนเกี่ยวกับวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาที่ไม่สามารถเอื้อให้นักศึกษามีความสามารถในการทำวิทยานิพนธ์ได้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยประเมินประเมินความเหมาะสมของการวิเคราะห์การพัฒนาจากแบบสอบถามของผู้วิจัยสร้างขึ้น (ภาคผนวก ก)

ยุทธศาสตร์การพัฒนารุ่นพิเศษ หมายถึง วิธีการหรือแผนการอันชาญฉลาดที่บรรลุเป้าหมายในการดำเนินงานพัฒนาโดยที่ความชาญฉลาดนั้นพิจารณาได้ในหลายแง่มุม เช่น การที่มีหลักวิชาการรองรับแผนการหรือวิธีการนั้นๆ การที่มีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นนั้นๆ การเป็นแผนการหรือวิธีการล้ำหน้า ไม่มีผู้ใดล่วงรู้มาก่อน และการที่เมื่อปฏิบัติตามแผนการ หรือวิธีการนั้นจะได้ผลดี แผนการอันชาญฉลาดสำหรับใช้งานพัฒนาเรื่องหนึ่งเรื่องใดที่มีความยากเป็นพิเศษ ซึ่งไม่อาจทำให้

บรรลุด้วยวิธีปกติธรรมดาที่รู้จักกันโดยทั่วไป เป็นแผนการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชา ทฤษฎี แนวความคิด และข้อมูลสภาพจริงที่ถูกต้องเหมาะสมกับเรื่องที่จะทำการพัฒนาในครั้งนั้น การจัดค่ายวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งมีเป้าหมายเพื่อเสริมทักษะความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับระเบียบวิธีการเข้าใจ และพฤติกรรมของนักศึกษาตามมาตรฐานบัณฑิตศึกษา

ความเหมาะสมของการวิเคราะห์ หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการประเมิน ปัญหาเชิงพัฒนา การประเมินการระบุปัญหาเป้า การประเมินการกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ การประเมินการสร้างหน่วยระบบทำงานของยุทธศาสตร์ และการประเมินการจัดทรัพยากรในบริบทของโครงการการจัดค่ายวิทยานิพนธ์ว่ามีความสมเหตุสมผลอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ประโยชน์ด้านวิชาการ

1.1 ได้ข้อความรู้เกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับโครงการค่ายวิทยานิพนธ์ และตัวแปรเชิงสาเหตุเกี่ยวกับการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา

1.2 ได้ข้อความรู้เกี่ยวกับตัวแปรเชิงสาเหตุของการประสบผลสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียนระดับบัณฑิตศึกษาของนักศึกษา สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนารุ่นพิเศษ

1.3 ได้ข้อความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหาเชิงพัฒนา การระบุปัญหาเป้า การกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ การสร้างหน่วยระบบทำงาน และการจัดทรัพยากรในบริบท ว่ามีความเหมาะสมเพียงใด

ซึ่งจะนำไปสู่ความน่าเชื่อถือของยุทธศาสตร์ (โครงการค่ายวิทยานิพนธ์สำหรับนักศึกษา สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนารุ่นพิเศษ) ว่ายุทธศาสตร์ที่สามารถแก้ปัญหาเป้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ประโยชน์ด้านการนำไปใช้

1.1 องค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนบัณฑิตศึกษา สามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา สามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนจบภายในเวลาที่กำหนด